

Checklist ตามเสียง และ มาตรการควบคุมขององค์การภาครัฐ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเสริฐ อัครประภมพงศ์

ผู้ช่วยอธิการบดีด้านการจัดการคุณภาพ

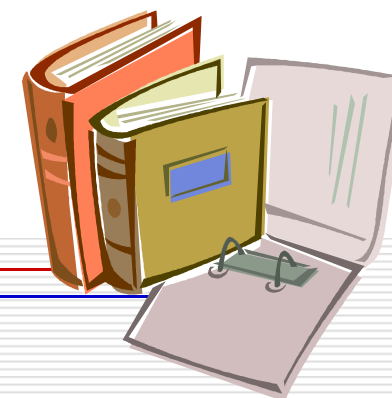
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๙ ก.ค. ๒๕๕๑

ตัวอย่าง (อ้างอิงจาก website กพร.)

Checklist ความเสี่ยง และมาตรการควบคุมขององค์กรภาครัฐ

1. ภัยธรรมชาติ	7. สภาวะเศรษฐกิจ
2. สัญญา และนิติสัมพันธ์	8. กิจกรรมและการให้บริการของรัฐ
3. การดำเนินงานทางการเงิน	9. การพึ่งพิงแหล่งเงินทุนและ
ทรัพยากรจากภายนอก
4. การกระทำมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ	10. ความสูญเสียทางทรัพย์สิน
5. การกระทำหรือละเว้นโดย
บุคคลที่สาม	11. การใช้เทคโนโลยี
6. กฎหมายหรือระเบียบ	12. แรงงาน

1. ภัยธรรมชาติ

ความเสี่ยง	ผลกระทบ/ความสูญเสีย	มาตรการควบคุม/วิธีการจัดการความเสี่ยง
<ul style="list-style-type: none"> ■ พายุฝน ■ ฟ้าผ่า ■ น้ำท่วม ■ ดินถล่ม ■ น้ำป่าไหลหลาก ■ สึนามิ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ต้องหยุดกิจกรรม ■ สถานที่ทรัพย์สิน และอุปกรณ์เสียหาย ■ ขาดแคลนอาหาร และสาธารณูปโภค ■ การพลัดหลง การบาดเจ็บ และการเสียชีวิตของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> ■ มีการประเมินความเสี่ยงทั้งด้านความถี่ และ ความรุนแรงของภัยธรรมชาติต่างๆ ที่เผชิญ เพื่อเก็บข้อมูลสถิติประกอบการตัดสินใจและการวางแผนบริหารความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ■ วางมาตรการรองรับการบรรเทาสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ ■ ฝึกอบรมความรู้เบื้องต้นในการรับมือภัยธรรมชาติ ■ กำหนดหน่วยงานและผู้รับผิดชอบงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย ■ วางแผนขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือพื้นที่หรือจังหวัดใกล้เคียง หรือรัฐบาล ■ ตั้งเงินกองทุนฉุกเฉินสำหรับบรรเทาสาธารณภัย

2. สัญญาและนิติสัมพันธ์

ความเสี่ยง	ผลกระทบ/ความสูญเสีย	มาตรการควบคุม/วิธีการจัดการความเสี่ยง
<ul style="list-style-type: none"> ■ สัญญาจัดจ้าง/จัดซื้อ ■ สัญญาความร่วมมือทางการดำเนินการ ■ สัญญาประกันภัย 	<ul style="list-style-type: none"> ■ การถูกฟ้องร้องจากการบริหารงาน/การดำเนินงาน ■ สัญญาถูกนำไปใช้นอกเขตอำนาจของสถานศึกษา ■ คู่สัญญาไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญา ■ ผู้ขายส่งสินค้า อุปกรณ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือล่าช้าจนเกิดความเสียหาย ■ ต้นทุนจริงเกินต้นทุนประมาณการ ■ ความสูญเสียต่อทรัพย์สิน ■ การสูญหายของสัญญา ทำให้ไม่สามารถบังคับใช้สัญญาได้ ■ ความผิดพลาดจากการดำเนินการของบุคลากรทำให้เกิดผลเสียต่อสัญญา 	<ul style="list-style-type: none"> ■ เพิ่มประสิทธิภาพและให้ความสำคัญกับฝ่ายกฎหมาย ■ วางแผนการบริหารความเสี่ยงจากความรับผิดชอบตามกฎหมาย ■ กำหนดมาตรการตรวจสอบทางข้อกฎหมายสำหรับสัญญาทางกฎหมาย ■ มีมาตรการตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อสัญญาต่างๆ ของคู่สัญญา ■ ให้ความสำคัญกับการตั้งคณะกรรมการตรวจรับ โดยจัดตั้งผู้ที่มีความรู้ลึกในส่วนที่เกี่ยวข้องในสัญญา ■ จัดทำสถิติความสูญเสียอันเป็นผลมาจากความรับผิดชอบทางกฎหมาย ■ จัดเก็บสัญญาต่างๆ ในที่ปลอดภัย ■ มีการตรวจสอบการดำเนินการภายในเป็นระยะๆ

3. การดำเนินงานทางการเงิน

ความเสี่ยง	ผลกระทบ/ความสูญเสีย	มาตรการควบคุม/ วิธีการจัดการความเสี่ยง
<ul style="list-style-type: none"> ■ การทำธุรกรรมทางการเงิน ■ การลงทุน ■ การจัดการกับเงินสด ■ การพึ่งพิงเงินงบประมาณแผ่นดิน ■ สถานะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ■ มูลค่าของอสังหาริมทรัพย์ ■ ข้อมูลสถิติทางการเงิน ■ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ รายรับลดลง ■ รายได้ภาษีที่ลดลง ■ ภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ ■ งบประมาณแผ่นดินที่ได้รับลดลง ■ ผลตอบแทนจากการลงทุนลดลง 	<ul style="list-style-type: none"> ■ วางมาตรการการตรวจสอบทางการเงินภายในองค์กรอย่างรัดกุม ■ วางแผนการลงทุนอย่างรอบคอบ ■ มีการจัดเก็บข้อมูลทางการเงินขององค์กรอย่างเป็นระบบและปลอดภัย ■ มีการสำรองข้อมูลทางการเงินไว้ในที่ปลอดภัย ■ มีแผนการรองรับกับโอกาสที่รายรับขององค์กรจะลดลงไม่ว่าจะมาจากสาเหตุใดก็ตาม ■ วางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเหมาะสม

4. กฎหมายหรือระเบียบ

ความเสี่ยง	ผลกระทบ/ความสูญเสีย	มาตรการควบคุม/ วิธีการจัดการความเสี่ยง
<ul style="list-style-type: none">■ การเปลี่ยนแปลงของระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย■ การเปลี่ยนแปลงของขอบเขตอำนาจในการปกครอง■ ฯลฯ	<ul style="list-style-type: none">■ รายรับลดลง■ ต้นทุนในการดำเนินงานที่สูงขึ้น■ เพิ่มขึ้นตอนในการทำงาน■ ค่าปรับและบทลงโทษอื่นจากระเบียบที่เปลี่ยนแปลง■ ขอบเขตของการบริหารอาจลดลง อันอาจจะเกิดผลเสียกับชุมชน	<ul style="list-style-type: none">■ ติดตามการเปลี่ยนแปลงของระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย■ เตรียมมาตรการรองรับการเปลี่ยนแปลง

5. สภาวะเศรษฐกิจ

ความเสี่ยง	ผลกระทบ/ความสูญเสีย	มาตรการควบคุม/ วิธีการจัดการความเสี่ยง
<ul style="list-style-type: none">▪ เศรษฐกิจฝืดเคือง▪ ภาวะเงินเฟ้อ▪ อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น	<ul style="list-style-type: none">▪ ต้นทุนในการดำเนินงานเพิ่มสูงขึ้น▪ งบประมาณที่ได้รับลดลง▪ การโยกย้ายแรงงาน	<ul style="list-style-type: none">▪ มีมาตรการรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ▪ มีการสำรองวัสดุ/สารเคมีที่จำเป็น▪ ใช้เครื่องมือทางการเงินในการทำ hedging สำหรับความเสี่ยงทางราคา

6. กิจกรรมและการให้บริการของรัฐ

ความเสี่ยง	ผลกระทบ/ความสูญเสีย	มาตรการควบคุม/ วิธีการจัดการความเสี่ยง
<ul style="list-style-type: none"> ■ การดำเนินงานและการบริการพื้นฐานขององค์กร ■ ข้อผิดพลาดในการติดต่อสื่อสารภายในและกับชุมชน ■ เครื่องจักร อุปกรณ์ และยานพาหนะ ■ การคมนาคม ■ การรักษาความปลอดภัย ■ บริการด้านสาธารณูปโภค ■ การบริการทางสังคม ■ การบริการ ร้านค้า ร้านอาหาร สาธารณสุข ■ การกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล ■ อาคารสถานที่ราชการ ■ การกำจัดกากของเสียและมลพิษ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ความรับผิดชอบต่อการบาดเจ็บ หรือความเสียหายต่อทรัพย์สินในสถานที่ราชการ ■ ความรับผิดชอบต่อการบาดเจ็บ หรือความเสียหายต่อทรัพย์สินในที่สาธารณะ หรือส่วนการให้บริการ เช่น ถนน ทางเท้า ฝาท่อชำรุด เป็นต้น ■ อาหารเป็นพิษ ■ โรคระบาด ■ มลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ■ ความรับผิดชอบต่อการบาดเจ็บ หรือความเสียหายต่อทรัพย์สินในสถาบันการศึกษาของรัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ จัดจ้างเจ้าหน้าที่รัฐที่มีความสามารถและความรับผิดชอบสูง สร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีเพื่อไม่ให้เกิดการเปลี่ยนงานบ่อย ■ พยายามกระตุ้นและเน้นย้ำให้เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด ■ มีการฝึกอบรมที่จำเป็นและเหมาะสมให้กับเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ■ มีการตรวจสอบสภาพความปลอดภัยของอาคารสถานที่ สาธารณะอย่างสม่ำเสมอและซ่อมแซมสิ่งที่พบว่าสึกหรอและอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุโดยเร็ว ■ มีมาตรการรักษาความปลอดภัยทรัพย์สินของราชการ ■ ทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่รัฐในการให้บริการประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน ■ จัดตั้งกรมการบริหารความเสี่ยงเพื่อกำกับดูแลมาตรฐานความปลอดภัย และแผนการบริหารความเสี่ยงขององค์กร ■ จัดเก็บข้อมูลทางสถิติที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงชุมชน

7. การพึ่งพิงแหล่งเงินทุนและทรัพยากรจากภายนอก

ความเสี่ยง	ผลกระทบ/ความสูญเสีย	มาตรการควบคุม/ วิธีการจัดการความเสี่ยง
<ul style="list-style-type: none"> ■ การพึ่งพิงสาธารณูปโภค เช่น น้ำ ไฟฟ้า โทรศัพท์จากส่วนกลาง ■ การพึ่งพิงวัสดุและทรัพยากรที่จำเป็นจากภายนอก เช่น น้ำมัน อาหาร และยา ■ การพึ่งพิงการให้บริการจากภายนอก เช่น การบรรเทาสาธารณภัย ■ การพึ่งพิงความช่วยเหลือจากภายนอก 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ขาดแคลนสาธารณูปโภค ■ ขาดแคลนการบริการที่จำเป็น ■ ขาดแคลนความช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยขึ้น ■ การบาดเจ็บและสูญเสียทรัพย์สินของประชาชน 	<ul style="list-style-type: none"> ■ มีมาตรการรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นอย่างเฉียบพลัน ■ กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบเมื่อเกิดการขาดแคลนอาหารและเครื่องสาธารณูปโภค ■ ทำสัญญาซื้อขายระยะยาวสำหรับสินค้าที่จำเป็นในราคาคงที่ ■ การมีความสัมพันธ์ที่ดีและทำสัญญาความร่วมมือในกรณีเกิดเหตุภัยพิบัติกับองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ■ ใช้บริการจากผู้ขายมากมาย ไม่ควรพึ่งพิงผู้ประกอบการเพียงรายเดียว

8. ความสูญเสียทางทรัพย์สิน

ความเสี่ยง	ผลกระทบ/ความสูญเสีย	มาตรการควบคุม/ วิธีการจัดการความเสี่ยง
<ul style="list-style-type: none"> ■ ไฟไหม้ ■ ภัยที่เกิดต่อทรัพย์สิน สาธารณะ เช่น ทางเท้า ■ ภัยที่เกิดต่อข้อมูลของ องค์กรและข้อมูล ส่วนกลาง ■ ภัยที่เกิดกับทรัพย์สินของ ทางราชการ ■ ภัยที่เกิดกับต้นไม้ สาธารณะ ■ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ทรัพย์สินสูญเสียชีวิตโดยสิ้นเชิง ■ ทรัพย์สินชำรุดเสียหาย ■ ต้นทุนค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา ■ ความสูญเสียทางอ้อมจากต้นทุน ทรัพย์สินที่ทางราชการเคยได้รับ ค่าเช่า ■ ความสูญเสียต่อปฐนียสถาน ■ ความสูญเสียต่อทรัพย์สินที่ทาง ราชการเช่าซื้อ ■ ความสูญเสียต่อระบบ คอมพิวเตอร์ ■ ความสูญเสียต่อข้อมูล ■ ค่าใช้จ่ายในการกำจัดของเสีย 	<ul style="list-style-type: none"> ■ การติดตั้งระบบป้องกันภัย เช่น เครื่องดับจับควัน เครื่องพรมน้ำ ■ ติดตั้งและหมั่นตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์ ดับเพลิง ■ การตรวจสอบความปลอดภัยของสถานศึกษา และบริเวณโดยรอบอย่างสม่ำเสมอ ■ ตรวจสอบปริมาณน้ำสำรองที่มี ■ ตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานของอุปกรณ์ ต่างๆ อยู่เสมอ ■ สำรองข้อมูลสำคัญไว้ในที่ปลอดภัย ■ ชักซ้อมการอพยพหนีภัยเป็นระยะ ■ ให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานภายใต้ความ ระมัดระวัง ■ ทำประกันภัย

9. การใช้เทคโนโลยี

ความเสี่ยง	ผลกระทบ/ความสูญเสีย	มาตรการควบคุม/ วิธีการจัดการความเสี่ยง
<ul style="list-style-type: none"> ■ คอมพิวเตอร์ ■ ระบบเครือข่าย ■ เครื่องเซิร์ฟเวอร์ ■ อินเทอร์เน็ต ■ อีเมลล์ ■ เว็บไซต์ ■ โทรศัพท์มือถือ ■ เครื่องโทรสาร 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ความสูญเสียทางกายภาพที่เกิดกับอุปกรณ์โดยตรง ■ การสูญเสียข้อมูลจากความผิดพลาดของระบบหรือความประมาทของคน ■ การละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล ■ การใช้อีเมลล์ส่วนบุคคลทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อองค์กร ■ เนื้อหาในเว็บไซต์ก่อให้เกิดความรับผิดชอบตามกฎหมาย เช่น การละเมิดลิขสิทธิ์ ■ การถูกขโมยข้อมูลโดยแฮกเกอร์ ■ การใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีเพื่อความบันเทิงส่วนตัวทำให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง ■ การละเมิดสิทธิการใช้ซอฟต์แวร์ ■ การขาดแคลนซอฟต์แวร์ที่จำเป็นในการทำงาน ■ การลงทุนในเทคโนโลยีที่เกินความจำเป็น 	<ul style="list-style-type: none"> ■ เก็บข้อมูลที่สำคัญไว้ในสถานที่ปลอดภัย ■ จัดวางอุปกรณ์เทคโนโลยีในที่เหมาะสมและเสี่ยงต่อความสูญเสียน้อย ■ การติดตั้งระบบความปลอดภัยของระบบคอมพิวเตอร์ ■ การติดตั้งระบบความปลอดภัยของระบบข้อมูล เช่น การให้ password ในการใช้ข้อมูลที่สำคัญ ■ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้ใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ■ การวางระเบียบใช้อีเมลล์ที่เหมาะสม

10. แรงงาน

ความเสี่ยง	ผลกระทบ/ความสูญเสีย	มาตรการควบคุม/ วิธีการจัดการความเสี่ยง
<ul style="list-style-type: none"> ■ เจ้าหน้าที่ ■ อาสาสมัคร ■ ลูกจ้างชั่วคราว ■ นโยบายการจ้างงาน ■ อุบัติเหตุจากการทำงาน ■ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ■ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ■ ค่าปรับและค่าดำเนินคดีจากการจ้างลูกจ้างต่างด้าว/ลูกจ้างอื่นที่ผิดกฎหมาย ■ ความรับผิดชอบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ร่างกฎระเบียบข้อบังคับในการจ้างงานอย่างละเอียดและบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ■ สร้างมาตรฐานความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน ■ ให้ความสำคัญกับการอบรมเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ที่มีความเสี่ยงสูงเพื่อลดอุบัติเหตุจากการทำงาน ■ ตรวจสอบความคุ้มครองในเรื่องการประกันสุขภาพของเจ้าหน้าที่ ■ กำหนดขอบเขตงานและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ให้ชัดเจน